

НАРОД

www.np.rs
«Народ» излази сваког дана по подне.
Штампарна се налази у улици Коломбо број 6.
Власник
КРСТА Љ МИЉЕТИЋ

БРОЈ 15 ЛЕПТА
Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

25 ЈУЛИ 1848

Заталасани француском револуцијом, а мучени злогласним и дугим Метерниковим системом, потиштени нацијом Аустрије, почели су 1848 дизати глас и борити своја права. Најјачи, али и најнеполитичкији, најсебичнији и најшовенскији израз те акције, била је Мађарска Револуција. У име великих демократских принципа Мађари су истина тражили слободу али само за себе, док су је у исто време порицали свима осталим нацијама, и за ове захтевали отворену мађаризацију на целој својој будућој самосталној државној области.

Што се тиче српске народности, Кошут није хтео ни да чује за њу и за њене националне слободе, изјављујући српским депутатима да ће мач решити сва та питања. Сукоб са Мађарима био је неминован. Непосредни повод за почетак оружане борбе био је покушај Мађара да из Петроварадинске тврђаве једним изненадним препадом угуше српски покрет. Завађени са Мађарима, а одбачени од хабзбуршке династије, која је просто одбила све захтеве Српске Карловачке Мајске Скупштине, Срби из Војводине обратили су се за помоћ својој браћи из Кнежевине Србије.

Кнежевина Србија доведена је била тиме у врло деликатан положај. Све европске државе а на

рочито суверена Турска и заштитница Русија, обратиле су највећу пажњу на држање Србије према револуцији Срба у Аустрији. И Русија и Турска посладе су своје изванредне изасланике у Београд да српској влади препоруче помирљиво држање и да мотре на даљи развој догађаја. Али ипак, чим се средиле њене унутрашње прилике, које је опет рука Вучићева узмутила била, Србија се одмах одлучила да се јавно умеша у акцију Срба из Аустрије, и да на тај начин — а у смислу државног програма што га је 1844 велики државник Илија Гарашанин изradio а књаз Александар Карађорђевић прихватио — изиђе из оквира уске локалне политике и истакне се као заштитник српског живља и ван граница вазалне кнежевине.

То званично учешће Кнежевине Србије у револуцији аустријских Срба, које — као до тада прва интервенција у корист неослобођене браће — представља знаменит и велики догађај у нашој новијој историји, везано је за данашњи датум: 11 јула држи Кошут свој чувени говор, у коме прети истребљењем целог српског народа, а 25 јула у Војводину прелазе војвода Стеван Книћанин као командант многобројних доброволца из Србије, чију су тешку руку разметљиви Мађари убрзо

осетили у чувена своја три пораза на Сентомашу.

Када је Беч дефинитивно прекинуо са Мађарима, српски покрет је посредно, и нехотице послужио, истина, интересима хабзбуршке династије, и поступно изгубио свој национални и револуционарни карактер, али је ипак на крају крајева донео једно крваво но и спасоносно искуство: да је хабзбуршка монархија српски највећи и заклето непријатељ.

Поред тога, ови су догађаји донели и једну велику и позитивну добит: знамените 1848 године нова Србија је успела да изиђе из заборавањеног положаја обичне турске вазалне државе и да у међународној политици постане један чинилац. У исто време, Србија је овом приликом испојила своју животну снагу и признала као најважнији фактор у целом југословенском народу. Од тога доба она је постала стварни центар коме почињу тежити сви делови српског односно југословенског народа, носилац народне мисли и народног јединења.

ИЗЈАВА ЗАРОБЉЕНИКА

Лондон. — Дописник «Морнинг Пост» јавља, да је велики број аустријских заробљеника, који су послати са Пјаве ка југу Француске, путовао заједно са енглеским трупама.

«Аустријанци су изјавили, преко тумача, да је њихова жеља, да Енглези знају, како су дивно са њима поступали, додајући, да они нису никада веровали у тако кавалерско поступа-

ње од стране непријатеља, пошто су раније читали у немачким листовима историје о зверствима Савезника; и желе да упуте један протест заједно с пријатељима велике захвалности због лаког поступања с њима.»

ЗБОГ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

Париз. — Балканска агенција прима из Петрограда: «Чим је у Москву стигла званична вест о првом оружаном сукобу аустријских и болшевичких трупа са савезничким снагама у Сибиру, Лењин је сазвао у изванредну седницу савет комесара. Седница је била јако бурна. Не зна се, какве су одлуке донете. У круговима који су добро информисани о расположењу маса, опште је мишљење, да ће јапанска интервенција невероватно убрзати пад болшевичког режима. Штампа само јавља о интервенцији без икаквих коментара.»

НАПОР АМЕРИКЕ

Лондон. — Девет чланова америчког конгреса, који се сада налазе у Енглеској, објавили су следеће податке о америчком напору у рату: «Периода припрема прошла је. Једана је бригада Америке у овом тренутку да добије рат, а наш напор неће се прекидати, док не постигнемо тај резултат.»

«Америка располаже са 20.000.000 људи, способних за војну службу; а свака идућа година може јој дати још 1.500.000 младих од 21 године који су способни за борбу.»

«Сада се налази у Европи 1.500.000 америчких војника, и пре краја октобра биће 2 милиона; један и по милион налази се у логорима америчким, где се припрема за борбу.»

«Свакога дана 10.000 ових дивних војника напушта Америку и полази на бојно поље. Они прелазе Атлански Океан и не плаше ни најлакву опасност од сумарена.»

ЗА ЈУГОСЛАВИЈУ

Царих. — Сада се публикује један део говора, који је одржао у Рајхсрату југословенски посланик Словенца Вертовшек приликом предлога, да се Сајдлер стави под оптужбу.

«Највећа бестидност и безбрижност министра председника — рекао је Вер-

товшек — састоји се у томе, што нам саветује, да будемо лојални и верни поданици цара и монархије, док међутим и даље тлачи и мучи наш народ од Шгајерске до Балкана. Али са радошћу констатујемо, да је наш народ свестан свога положаја, и да сви Словени на југу не осећају се више да су ни Словени, ни Хрвати ни Срби већ једино Југословени. То плаши бечку господу.

Право је задовољство гледати, како из дана у дан расте одушевљење за нашу Југославију за којом чезну наши стари и наши млади.

Видели смо наше жене и наше девојчице, где јуришају против бајонета и учествују на забрањеним зборовима. На целом југу ари крв наших мученика. Рађа се нова ера, која ће нас довести до Југославије, коју желимо свом својом снагом, и које се нећемо никада одрећи.»

ДОГАЂАЈИ У РУСИЈИ

Лондон. — На утоку Сунгара у Амур болшевици су се са званичним снагама утврдили. Генерал Хорват је послао против њих наоружане бродове. Болшевици су се укрцали на обалне пароброде, на брзу руку су их наоружали и дали су јак отпор, али су били савладани, услед чега су напустили бродове и побегли у унутрашњост. Хорватове трупе заплениле су један наоружан пароброд, две теретне лађе, један моторни чамац и знатну количину хране и материјала и заробиле 22 војника.

Међутим Чехословацима, који нису имали коњицу, придружили су се Козаци из Калмикова, чије легеће патроле чине чешкој војсци драгоцене услуге. И генерал Хорват је понудио појачана чехословачкој вој-

сци. Напредовање Чехословачко у пределу Шите паралисало је притисак Аустро-Маца, који оперишу против Семенова, и ови опавивши, да су у опасности, повукли су се.

Царих. — Волфова Агенција, у једном извештају из Москве, доводи убиство Мирбахово у везу са покретом, који се у исто време појавио у Москви и у другим руским варошима, у циљу да се обори влада и да се поново предузме рат против Немачке. Истог дана, кад је убијен Мирбах, и скоро истог сата, букнуо је устанак у Јарославу, где је био стигао један српски мајор, два официра Сноураума и 106 доброво-

ФЕЉТОН

ГИЈ ДЕ МОНАСАН: ГОСПОЂА ПАРИС

1
Седео сам на мору мало-та пристаништа Обернов, близу засеока Салис, гледајући Антибе при сунчевом заходу. Нисам никад видео тако што изненађујуће лепо.
Мала варош, опкољена својим дебелим бедемима што их је радио Вобан, залазила је дубоко у море, пред крајама Нице. Велики таласи са пучине долазили су се пред њеним ногама, опружујући је неувидљивим фигурама; а изнад бедема виделе се куће како се веру једна поврх друге, чак до кула које су штрчале у небо, као рогови на античким црковима. Те

две куле опртвале су се на млечној белини Алпа, на огромним и удаљеним снежним бедемима који су затварали цео хоризонт.
Између беле пене под зидовима и белог снега на окрајку неба, мала варош сјајна и усправљена на подножју првих планина, под зрацима сунца на заходу, изгледала је као пирамида кућа са мрко-првеним крововима, а чије су фасаде биле беле али ипак тако различите да је изгледало као да су од свих могућих нијанса.
А и небо изнад Алпа, било је некакве плавоће тогво беле, као да је снег чак по њему распростра-

своју белину; док с друге стране залива, Ница, положена на обалу воде, опружала се као бео конач између мора и планине. Две велике лагунске једрилице изгледале су, под потиском ветра, као да трче по таласима. Гледао сам очаран.

То је била једна од оних мекких, пријатних и ретких ствари, које при гледању улазе у вас и никад се не могу заборавити као успомене среће. Погледом се види, мисли, пати, узбуђује, воли. Онај, који, посматрајући ствари и бића уме да осети оком, има оно исто оштро, префињено и дубоко уживање као и човек са деликатним и нервозним увом коме мушка плени срце.
Рекох мом другу г-ну Мартину чистокрвном јужњаку:
«Ево, заиста, једнога од

најређих призора, у којима ми је дато да уживам.
Видео сам Мон Сен-Машел, страшни гранитни налит, како излази из песка у расвјтање.
Видео сам у Сахари језеро Рајанешерги, дугачко педесет километара, како блиста на сјајној месечини као сунце, а из њега испарава велики бео облак као млечни дим.
Видео сам на Лапарским острвима фантастични сумпорни кратер Волконело, дивовску цваст која се пуши и гори, жути горостасни цвет који се расцветоа усред мора а чија је পে-тељка један вулкан.
Али никад нисам видео тако што очаравајуће као Антибе при сунчевом заходу.
И, не знам због чега, долазе ми античке успомене; падају ми на памет Оми-

рови стихови, то је нека варош старог Итога, то је нека варош из Одисеје, то је Троја, и ако је Троја била далеко од мора.»
Г. Мартини изводи из цела вођ Сартиев и прочита: «Ова варош била је првобитно колонија коју су основали Фокијанци из Марсела, око 340 пре Христа. Од њих је добила грчко име Антиполис, што ће рећи «контра-варош», варош спрам друге вароши, пошто се заиста и налази спрам Нице, друге марселске колоније.
Пошто су победили Гале Римљани су од Антиба направиле трговачку варош; њени су становници уживали право римског грађанства.
Знамо по једном Мартинином снаграму...»
Он продужаваше. Зауоставах га: «То не мисља

ствар. Кажем вам, ја имам варош старог Итога, то је нека варош из Одисеје, то је Троја, и ако је Троја била далеко од мора.»
Г. Мартини изводи из цела вођ Сартиев и прочита: «Ова варош била је првобитно колонија коју су основали Фокијанци из Марсела, око 340 пре Христа. Од њих је добила грчко име Антиполис, што ће рећи «контра-варош», варош спрам друге вароши, пошто се заиста и налази спрам Нице, друге марселске колоније.
Пошто су победили Гале Римљани су од Антиба направиле трговачку варош; њени су становници уживали право римског грађанства.
Знамо по једном Мартинином снаграму...»
Он продужаваше. Зауоставах га: «То не мисља

даца. За време борби у Јарославу, штаб «Беле гарде» у једном званичном коминикуеу је изјавио, да се налази у ратном стању са Немачком и заробио је 2000 Немаца. Познат је и случај Муравјева. Он је командовао трупама Совјета против Чехословака. Муравјев је пришао Чехословацима и објавио Немачкој рат. И саме убице Мирбаха изјавиле су, да је циљ њихове акције био да изазову рат са Немачком.

Цирих. — Према једној вести «Минхенер Најесте Нахрихтена» Пред стрелање бившег руског цара, у Јекатеринбургу су била убијена три велика кнеза.

Пошто су лежали неколико недеља у градским затворима, били су пуштени под условом, да се склоне у место, које им је одредио централни одбор. Али у ово место нису још стигли. У Јекатеринбургу се говори, да их је при изласку из затвора убила црвена гарда. У Петрограду не верују овим вестима, већ чак мисле, да су велики кнезови успели да побегну у козачки табор.

Лондон. — Нема сумње, да немачки заробљеници, који се боре у Сибиру, раде према наређењима из Берлина. У једној последњој борби, Чехословаца су код заробљених нашли копију једног мађарског листа са насловом «Светска револуција» од 21 јуна, у коме се налази једна заједничка заповест немачког и аустријског цара, која је 28 априла упућена из Берлина свим немачким, аустријским и мађарским заробљеницима у Русији. У овој заповести се истиче, да ће сви они заробљеници, који се за време рата истакну у вршењу дела корисних по њихову државу, имати право на побољшање стања после рата; сем тога имаће право на два месеца одсуства, кад се врате у отаџбину, док на против они који не раде у Русији за своју државу, биће при повратку у домовину строго кажњени. Чак је обећано и 300 милиона марака награде за доставу издајника.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Париз. — Сви париски листови посвећују дуге чланке великој победи Савезника.

«Еко де Пари» пише: Фош, Петен и Фајол могу да буду поносни славним странама, које су њихове трупе исписале за историју. Ударац, који је задао Немцима армија Манженова завршио се резултатом, коме смо се надали.

«Матен»: Савезници су задобили неоспорну победу, чије ће последице имати широке размере. Није то својевољ-

но одступање, које су извршили Немци: то је повлачење у неред под директним ударцем савезничких армија.

Женева. — «Журнал де Женева» истиче, да теоретски, немачки фронт, скраћен, пружа могућност за већи отпор. Али, практично, треба узети, да, и уз губитке мање од 50 одсто својих ефективна, трупе трпе ону моралну депресију, која је у тесној вези са сваком повлачењем. Неке дивизије морају иступити из борбе и неће моћи за више недеља, да се врате у борбу. Друге могу да служе још за дефанзиву, али су немоћне, да напредују. Мораће довести свежа појачања, која ће морати да дaju морал оних трупа потучене Кронпринчеве армије, које се могу још употребити.

АМЕРИЧКЕ ТРУПЕ

Вашингтон. — Шеф америчког главног штаба генерал Марк, при својој недељној конференцији са новинарима истакао је, да су америчке дивизије биле увек ангажоване у великом броју и да настављају да се јуначки боре. Америчка коњица је први пут ушла у борбу, гонећи непријатеља северно од Шато Тиери. Треба истаћи, да је америчка коњица увела једну новост у овом рату. Она се прва са успехом почела служити ручним бомбама за време јуриша.

ИЗБОРНА РЕФОРМА

Берн. — Листови јављају да је Шајдеман изјавио у току једног скупа у Каселу, да је канцелар казао као и Ерберт да ће пруски сабор бити још ове године распуштен и нови избори расписани, као и то, да влада није расположена да изврши ма какве измене у изборном закону.

Кружи вест, коју објављује берлински дописник «Наје Фреје Пресе», да пруска Господска Кућа спрема изборну реформу и да ће на томе питању постићи известан компромис с владом. Основе овог компромиса биће следеће:

Сваки бирач, у принципу имаће један глас, али ће бити дат још један глас бирачима преко 40 година, као и онима који станују више од 10 година у једној општини.

МИЛАДА ЈАРУШЕК

Цирих. — «Арбајтер Цајтунг» јавља, да је војни суд у Бечу осудио на смрт чешку учитељицу Милу Јарушек због шпијунске. Према оптужби, Јарушек је живела у Америци и у време, кад је немачки амбасадор граф Берндорф путовао из Америке за Немачку на истом се броду налазила и она, да би шпијунирала Берндорфове раз-

говоре, нарочито у погледу односа између Немачке и Аустро-Угарске. Оптужба каже, да је учитељица примила од Чешког одбора у Њујорку 500 долара за путни трошак.

ПОШТА ЗА СРБИЈУ

Михило П. Хаџи-Михиловић 1. пионер, чета п. бр. 414 извештава своју мајку Анку и жену Спасенију у Београд, ул. Бачванска 8, да је здрав и моли да му се јаве.

Божа Јовановић наред. инж. бр. п. 414, извештава своју жену Јелисавету, да је здрав и моли да му се јави.

ИТАЛИЈАНСКИ ФРОНТ

Рим. — Све више вести пристижу о растурању аустријске војске услед агилне чешке пропаганде, која се развија на фронту и у позадини двојне монархије.

Са нашег фронта патроле, састављене од Чеха, врше грозничаву пропаганду у аустријским линијама. Овај рад наших савезника Чеха, брине у велико аустријску команду. Због тога аустријска команда прописује најдраконскије казне против оних који долазе у додир са овим патролама.

Дневне Вести

БОМБАРДОВАЊЕ БИТОЛА
За прошла 24 сата непријатељ је изабацио на варош и на периферију осам граната.

УЧИТЕЉИМА

Учители и учитељице основних школа, који су стекли или у току ове године стичу право на периодску повишицу, а до сада се ма са кога разлога још нису за њу пријавили, треба одмах да се са тачном

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Северно од Мондиди-еа Французи су напредовали у правцу Авре, којој се приближавају између Браша и Моризела.

Један непријатељев препад југо-источно од Мондидијеа потпуно је пропао. Французи су задобили неколико заробљеника.

На фронту Веле, Французи су одржали своје елементе на неким тачкама северне обале, упркос непријатељског покушаја, да их одбаци.

Ништа важно на осталим деловима борбеног фронта.

23 сата. — Сем артиљеријске активности источно од Соасона и на Вели, ништа важније на целом фронту.

СОЛУНСКИ ФРОНТ

Артиљеријска активност на Струми, Вардару, Црној и северно од Битола.

својом адресом јаве Делегату Министарства Просвете у Солуну, како би им се могао послати образац пријаве за повишицу.

НАСТАВНИЦИМА

Наставници средњих и стручних школа и Универзитета, који су већ стекли, или у овој години стичу, право на коју периодску повишицу плате, а до сада се нису јавили Делегату Министарства Просвете, — треба одмах да јаве Делегату своју тачну адресу, како би им се могао послати образац пријаве за стечену повишицу.

ЖЕНЕВСКА БЕРЗА

13 јула курс на женевској берзи био је:

марка	65.90;
круна	38.05;
франак	69.20;
љара	43.20.

ЈАДИКОВАЊЕ

Науен. — Скоропацки је упутио посланицу поводом смрти маршала Ајхорна, у којој каже: како је тешко утицао овај догађај на украјински народ, јер је Ајхорн био веран пријатељ Украјинаца. Циљ његовог рада био је да створи независну украјинску државу, а дела његова оставиће дубоког утицаја у историји Украјине.

Једина утеха, каже Скоропацки, састоји се у томе, што је убица био странац и непријатељ Украјине, а не Украјинац.

САОПШТЕЊА

Свет. Т. Стојановић учитељ, чинов. слагал. бр. п. 315, моли свакога ко што зна о њаку-нареднику-авијатичару Драгошу Адамовићу родом из Београда, који је раније био у пуку бр. 16, да ме о њему извести.

Петар Т. Пројановић, 2. 2. бр. п. 40, моли г. г. Др. Свет. Стефановића и арт. поруч. Рад. М. Веснића да му јаве адресе.

У Албанији, Бугари нису поновили своје нападе.

Енглески су авијатичари оборили један бугарски аероплан и бомбардовали бугарске депое у долини Струме.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Јутрос у вору непријатељ је извршио један јак локални напад на наше положаје јужно од Морланкура с обе стране друма Бре-Корби. Једна дивизија резерве успела је јуришем да заузме наше истакнуте ровове на једном делу терена, који смо заузели у ноћи између 15 и 16 јула. На овом сектору развила се локална борба и наше су трупе задобиле заробљеника.

Југо источно од Робека, наше истакнуте положаје на сектору шуме Пако, померили смо напред на фронту од 2000 метара.

Задобили смо и неколико заробљеника на овом сектору.

Авиатика. — 23 јула наши су аероплани вршили извиђања. Пошто је било мало непријатељских аероплана у ваздуху, то није ни било ваздушних борби.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

На висоравни Азиаго у пределу Грапе и на доњој Пјави била је интензивнија артиљеријска активност с једне и друге стране. Наше су батерије ућукале непријатељске, гађале цен-

тре и уништиле депое муниције на доњој Пјави.

Италијанске и енглеске патроле узнемиривале су непријатељске линије на висоравни Азиаго.

На острвима Пјаве наше су патроле одвукле знатну количину ратног материјала, који је непријатељ оставио.

Оборено је 6 непријатељских аероплана и један батон.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Цирих. — Према Наје Цирихер Цајтунгу, општински одбор Лавова изгласао је резолуцију, тражећи, да се што пре закључи мир на основици права народа да одлучује о својој судбини.

Париз. — «Матен» истиче једнодушност свих Савезника у признању, да је Фош доказао смелу стратегију и високе особане опрезности.

Портсмут. — Италијански краљ дочекао је америчке трупе, које су дошле на италијански фронт.

Париз. — Сви критичари мисле, да се Немци неће дуго задржати на простору између две реке, јер је немогуће да одрже положаје.

Париз. — «Еко де Пари» обраћа пажњу на разне симптоме стратегијског повлачења, које можда смишља Хинденбург на разним тачкама наших фронтова.

Базел. — Немачке жељезничке пруге на Рајни затрпане су и растројене услед навалезовоза са рањеницима, који стижу свакодневно са западног фронта.

Штокхолм. — Агитацја за штрајк узима у Русији и Украјини све веће размере. Откривен је један комплот против Лењина и Троцког.

Штокхолм. — Овде је стигла жена Троцкога са сумом од 2 милиона рубаља. Госпођа Троцки ће продужити у иностранству у друштву са болшевичким агентима, јаку пропаганду у корист социјалне револуције.

Вашингтон. — Министар америчке морине Даниелс, изјавио је: Смањивање губитака услед сумарена, стално је. Сумарени су изгубили сваки значај у рату.

Цирих. — Петроградска телеграфска агенција јавља, да су Блумкин и остали учесници у Мирбаховом убиству прешли украјинску границу и да им се замео сваки траг.

Париз. — Поручник Фонк задобрио је 96 победу у ваздуху.

Париз. — Поред систематског пустошења евакуисаних предела, немачки

бес се показао прекјуче у поновном бомбардовању париске околине. Али сада као ни пре није поколебао морал престонице.

Немачка је команда хтела да овим бомбардовањем утеши немачки народ, који је тешко клонуо услед повлачења трупа, које су имале да заузму Париз. Многи истичу, да је бомбардовање, до сада знак офанзиве, постало признање пораза.

Париз. — Прекјуче је ојачао немачки отпор између Веле и Ене. Наша мала одељења дошла су у додир са непријатељским заштитницима. Ове се очајно држе на висовима, који доминирају реком.

Цирих. — Бечки листови примају из Пеште, да се предвиђа скоро оставка садашњег хрватског бана Михајловића. Оставка је у тесној вези са последњим догађајима у Хрватској. Мађари би хтели да за бана дође лице више пријатељски расположено према Мађарској.

Штокхолм. — Чувени руски сликар Илија Рјепин умро је од глади у једној колиби на друму, који води из Петрограда у Финску. Рјепин је био највећи руски модерни сликар и његов портрет Толстоја се сматра као ремек дело.

Берн. — Избила је озбиљна побуна у бугарској војсци. Дознаје се, да су побуњеници напали турско посланство у Софији и пољупали прозоре. Застава је скинута и поцепана. Турски је посланик протестовао. Али бугарске се власти не усуђују да икога ухапсе. Немачка амбасада је под стражом.

Париз. — Амерички авијатичар Авери, коме је ово први двобој у ваздуху, оборио је немачког аса, победника над Гинмеом, Менкова. Менков је заробљен.

Затражио је да дозна име француског јунака, који га је оборио, али на своје велико изненађење, дознао је, да је то Американац, почетник Авери.

«Народ» прима огласе по умереној цени.